

Näkökulmia ekosysteemikehittämiseen ja ekosysteemikehittämisen muistilista

Case Ekosysteemikoulu 1.0

Ekosysteemit ja niiden johtaminen puhututtaa, kiinnostaa ja niistä halutaan oppia lisää. Teoriaa on hyvin tarjolla, mutta ekosysteemimäinen toiminta vaatii konkreettista tekemistä teorian lisäksi. Niin syntyi Ekosysteemikoulu 1.0, jota yhteiskehitettiin ensimmäisen osallistujaryhmän kanssa ja joka syntyi siis aitoon ja ajankohtaiseen tarpeeseen.

TEKSTI: KRISTA KERÄNEN, OUTI KINNUNEN, LAURA VÄISÄNEN JA HANNA VOUTILAINEN

Julkisen sektorin toimijoille tai sen rajapinnassa toimivien organisaatioiden edustajille ja yhteiskunnallisille toimijoille suunnattu Ekosysteemikoulu 1.0 toteutettiin (1/2022–9/2022) yhteistyössä Työ 2.0 Labin, Valtiovarainministeriön ja Valtioneuvoston kanssa. Ekosysteemikoulu 1.0:n käytännön toteutuksesta vastasi Vision Factory Oy. Mukana koulussa oli 49 osallistujaa, jotka muodostivat 11 ryhmää. Osalla ryhmistä oli jo olemassa oleva ekosysteemi, jota kehitettiin ja osa ryhmistä suunnitteli uuden ekosysteemin rakentamista. Ekosysteemien teemat olivat ajankohtaisia liittyen kestävään kehitykseen, lasten ja nuorten elämään, tiedon parempaan hyödyntämiseen, muuttuvaan työelämään, yhdenvertaisuuteen ja innovaatioihin.

Ekosysteemin muotoiluprosessi syntyi yhteiskehittämällä

Ekosysteemikoulu 1.0:n tavoitteena oli

- auttaa ymmärtämään, mitä ekosysteemimäinen toiminta tarkoittaa käytännössä,
- miten siirtyä asiantuntijälähtöisestä ja siilomaisesta toimintamallista osallistavaan yhteiskehittämisen toimintamalliin,
- miten palvelumuotoilun keinoin voidaan tunnistaa ekosysteemin toimijat ja kirkastaa heidän tarpeensa,
- miten rakentaa ekosysteemin toiminto- ja palvelukartta ja
- miten johtaa ja orkestroida ekosysteemiä sekä mitata toiminnan tuloksia.

Ekosysteemikoulu 1.0:n kehittämistoiminta perustui palvelumuotoilun menetelmiin ja työkaluihin, joita hyödynnettiin muun muassa ekosysteemin toimijoiden ja heidän tarpeiden tunnistamiseen, sekä ekosysteemin toiminto- ja palvelukartta rakentamiseen.

Teorianäkökulmasta Ekosysteemikoulu 1.0 yhdisti pääasiallisesti kolme eri näkökulmaa; ekosysteemi-johtamisen, yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun. Lähteenä teoriapohjassa käytettiin mm. Yhdessä kestävä kasvua -ekosysteemiopasta (Valkokari ym. 2020, VTT), Exploring the characteristics of co-creation in the B2B service business (Keränen 2015, University of Cambridge) sekä palvelumuotoilun tuplatimanttimalleja (UK Design Council). Näitä tietoja yhteiskehittämällä luotiin Ekosysteemin kehittämislle oma prosessi, Ekosysteemin muotoiluprosessi, joka on purettu auki muistilistaksi.

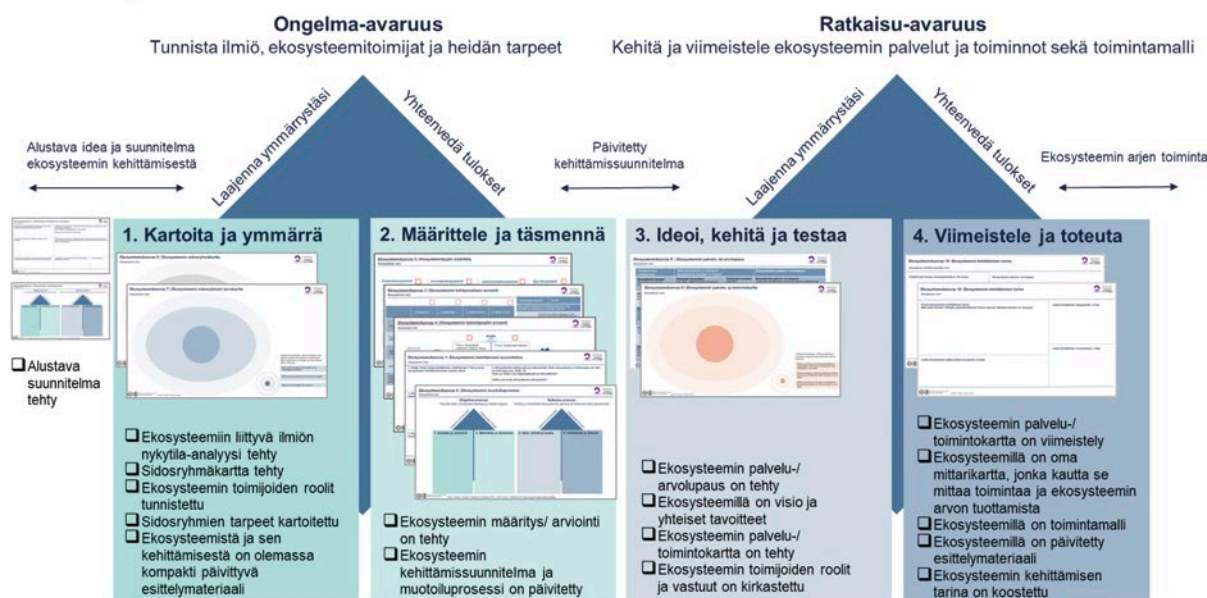
Ekosysteemikehittämisen muistilista

Ekosysteemikoulu 1.0:n toteuttamisen perusteella syntyi ekosysteemikehittämisen muistilista. Muistilistan tarkoituksena on kirkastaa, millaisia asioita ekosysteemikehittämisen polulla on hyvä tehdä, jotta päästään asiantuntijälähtöisestä ajattelumallista ja siilomaisesta toimintamallista kohti systeemiseen ja laadulliseen tietoon perustuvaa yhteiskehittämisen toimintamallia ekosysteemien toiminnassa. Ekosysteemikehittämisen muistilista on rakennettu palvelumuotoilun tuplatimanttimalleja pohjalta.

>>

Teoriaa on hyvin tarjolla, mutta ekosysteemimäinen toiminta vaatii konkreettista tekemistä teorian lisäksi.

Ekosysteemikehittämisen muistilista

Kuvio 1: Ekosysteemikehittämisen muistilista

Yleiset asiat

- Fokusoi yli organisaatorajojen ylittävään kehittämistiimiin ja näkökulmaan
- Aito ekosysteemikehittäminen edellyttää asiantuntijalähtöisestä ajattelumallista ja siilomaisesta toimintamallista siirtymistä osallistavaan yhteiskehittämisen toimintamalliin
- Varo näennäisosallistamista
- Tee heti alussa ekosysteemikehittäminen suunnitelma, joka kirkastaa kehittämisestä vastaavat, kehittäminen aikataulun ja resurssit sekä kehittäminen tulosodotukset

Vaihe 1. Kartoita ja ymmärrä

- Ekosysteemiin liittyvän ilmiön nykytila-analyysi tehty
- Sidosryhmäkartta tehty
- Ekosysteemin toimijoiden roolit tunnistettu
- Sidosryhmien tarpeet kartoitettu
- Ekosysteemistä ja sen kehittämisestä on olemassa kompakti päivittyvä esittelymateriaali

Vaihe 2. Määrittele ja täsmennä

- Ekosysteemin määrittely/arviointi on tehty
- Ekosysteemin kehittämissuunnitelma ja muotoiluprosessi on päivitetty

Vaihe 3. Ideoi, kehitä ja testaa

- Ekosysteemin palvelu-/ arvolupaus on tehty
- Ekosysteemillä on visio ja yhteiset tavoitteet
- Ekosysteemin palvelu-/toimintakartta on tehty
- Ekosysteemin toimijoiden roolit ja vastuut on kirkastettu

Vaihe 4. Viimeistele ja toteuta

- Ekosysteemin palvelu-/toimintakartta on viimeistely
- Ekosysteemillä on oma mittarikartta, jonka kautta se mittaa toimintaa ja ekosysteemin arvon tuottamista
- Ekosysteemillä on toimintamalli
- Ekosysteemillä on päivitetty esittelymateriaali
- Ekosysteemin kehittämisen tarina on koostettu

Muistilistan tarkoituksena on kirkastaa, millaisia asioita ekosysteemikehittämisen polulla on hyvä tehdä, jotta päästään asiantuntijalähtöisestä ajattelumallista ja siilomaisesta toimintamallista kohti systemiseen ja laadulliseen tietoon perustuvaa yhteiskehittämisen toimintamallia ekosysteemien toiminnassa.

Onnistumisia ja kipupisteitä

Ekosysteemikoulu 1.0:n prosessin läpikäyneet ryhmät totesivat onnistumiskseen mmm. työskentelyn ja toimintamallin käyntiin saamisen, ekosysteemin toimijoiden tarpeiden tunnistamisen, hyvien toimijoiden löytämisen ja yhteisen ymmärryksen syventymisen sekä yhteiskehittämisen (Kuvio 2). Ekosysteemikehittämisen kipupisteinä tunnistettiin mm. ekosysteemin toimijoiden resurssit, ekosysteemin määrittämisen haasteellisuus, käytäntöön viemisen vaikeus ja toimijoiden roolien kirkastaminen sekä kehittämisen lyhytjänteisyys (Kuvio 2). Ekosysteemikoulun 1.0:n merkittävä anti oli yhteiskehittäminen, sille annettu aika sekä töiden tekeminen isomman, yhteisen tavoitteen eteen. ■

Vision Factory (www.visionfactory.fi) on palveluinnovoinnin, muotoiluajattelun ja yhteiskehittämisen palvelutoimisto. Toiminnan ytimessä on auttaa kohti asiakasläheisempää ja innovatiivisempaa palvelumallia ja kulttuuria organisaatioissa ja ekosysteemeissä. Vision Factoryn asiantuntijat ovat tunnettuja tavastaan tehdä: he pelillistävät työpajoja ja keskusteluita, haastavat toimijoita ketteryyteen ja lähtökohtaisesti lähtevät itsekin aina oppimaan yhteistyökumppaneilta sekä asiakkailta. Krista Keränen, Vision Factoryn toimitusjohtaja, on väitellyt Cambridgen yliopistosta yhteiskehittämisestä ja vaikuttanut suomalaisten organisaatioiden kykyyn osallistaa asiakkaita omiin sisäisiin toimintoihin. Ekosysteemikoulu 1.0:n tiimissä oli mukana myös Outi Kinnunen, joka toimii Vision Factoryn muotoilujohtajana, sekä Laura Väisänen ja Hanna Voutilainen, tiimin palvelumuotoilijat.

Ekosysteemikehittämisen onnistumiset

Ekosysteemikehittämisen kipupisteet

Kuvio 2: Ekosysteemikehittämissä onnistumiset ja kipupisteet